

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวโรเจอร์ส ต่อการยอมรับ
ภาพลักษณ์ของตนเองในบุคคลที่สูญเสียแขนขา

สมมติฐานของการวิจัย

1. หลังการทดลองบุคคลที่สูญเสียแขนขาที่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม
ตามแนวโรเจอร์ส จะมีคะแนนการยอมรับภาพลักษณ์สูงกว่าก่อนได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยา
2. หลังการทดลองบุคคลที่สูญเสียแขนขาที่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม
ตามแนวโรเจอร์ส จะมีคะแนนการยอมรับภาพลักษณ์สูงกว่าบุคคลที่สูญเสียขาที่ไม่ได้รับการ
ปรึกษาเชิงจิตวิทยา

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นบุคคลที่สูญเสียแขนขา ที่สามารถพูดและเขียนได้ชัดเจน ไม่มีความพิการ
ทางสมองหรือโรคทางกายอื่น ๆ ที่เข้ารับการฝึกอาชีพที่ศูนย์ฝึกอาชีพคนพิการพระประแดง จังหวัด
สมุทรปราการ ที่มีคะแนนจากแบบวัดการยอมรับภาพลักษณ์ของบุคคลที่สูญเสียแขนขาที่ผู้วิจัยสร้าง
ขึ้น อยู่ในระดับที่ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยจากแบบวัด $0.5SD$ ($\bar{X} = 103.12, SD = 18.30$) คือมีคะแนน
ต่ำกว่า 93.97 และมีความสมัครใจที่จะเข้าร่วมในการทดลอง จำนวน 16 คน กลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย
เป็นกลุ่มทดลอง 8 คนเป็นผู้ชาย 7 คน เป็นผู้หญิง 1 คน และกลุ่มควบคุม 8 คน เป็นผู้ชาย 7 คน เป็นผู้
หญิง 1 คน

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (experimental research) โดยใช้รูปแบบการทดลองแบบทดสอบก่อนและหลังการทดลองโดยมีกลุ่มควบคุม (pretest - posttest control group design)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบวัดการยอมรับภาพลักษณ์ของบุคคลที่สูญเสียแขนขาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยพัฒนามาจากแบบวัดการยอมรับภาพลักษณ์ของผู้ป่วยมะเร็งเม็ดเลือดขาวที่ได้เคมีบำบัดของ เดือนทิพย์ ศิริวงศ์วิไลชาติ (2537) และแบบสอบถามเรื่องภาพลักษณ์ในผู้ป่วยที่ถูกตัดขา ของคณิงนิจ อนุโรจน์ (2535) และศึกษาจาก ตำรา เอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อสร้างข้อคำถามเพิ่มเติมให้เหมาะสมสำหรับวัดการยอมรับภาพลักษณ์ของบุคคลที่สูญเสียแขนขา โดยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ อายุ เพศ การศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพสมรส สาเหตุของการสูญเสียแขนขา ระยะเวลาที่สูญเสียแขนขา

ตอนที่ 2 มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (rating scale) 4 ระดับ จำนวน 35 ข้อ แต่ละข้อจะแสดงถึง ความรู้สึก ความคิดเห็น และการรับรู้ ของบุคคลที่สูญเสียแขนขาใน 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านโครงสร้างและรูปร่างภายนอกที่ปรากฏ จำนวน 12 ข้อ คือ ข้อ 1 - 12
2. ด้านความสามารถและสมรรถภาพในการทำหน้าที่ของร่างกาย จำนวน 9 ข้อ คือ ข้อ 13 - 21
3. ด้านการรับรู้ร่างกายของตนจากปฏิกิริยาของบุคคลอื่น จำนวน 14 ข้อ คือ ข้อ 22 - 35

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. ระยะก่อนทดลอง

1.1 ผู้วิจัยติดต่อขอความร่วมมือในการทำวิจัย โดยยื่นหนังสือจากคณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ต่ออธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เพื่อ

ขออนุญาต เก็บข้อมูลและทำการทดลอง และขอใช้สถานที่ในการจัดการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม ที่ศูนย์ฝึกอาชีพคนพิการพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

1.2 คัดเลือกบุคคลที่สูญเสียแขนขาที่มีการยอมรับภาพลักษณ์ตัว โดยให้บุคคลที่สูญเสียแขนขาที่อยู่ในช่วงฝึกอาชีพที่ศูนย์ฝึกอาชีพคนพิการพระประแดง ที่สูญเสียแขนขาทั้งหมด จำนวน 40 คน ตอบแบบวัดการยอมรับภาพลักษณ์ของบุคคลที่สูญเสียแขนขา คัดเลือกผู้ที่มีคะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยจากแบบวัด $0.5SD$ ($X = 103.12$, $SD = 18.30$) คือมีคะแนนต่ำกว่า 93.97 คะแนน พบว่ามีจำนวน 17 คน

1.3 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง 16 คน จากจำนวน 17 คน โดยสอบถามความสมัครใจและความพร้อมในการเข้าร่วมกลุ่ม

1.4 สุ่มบุคคลที่สูญเสียแขนขาที่สมัครใจ เข้าร่วมการวิจัย จำนวน 16 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 8 คน และกลุ่มควบคุม 8 คน โดยกลุ่มทดลองเข้าร่วมการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวโรเจอร์ส ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้เข้าร่วมกลุ่มการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวโรเจอร์ส

2. ระยะทดลอง

1. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลอง เข้าร่วมกลุ่มการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม ตามแนวโรเจอร์ส โดยมีผู้วิจัยเป็นผู้นำกลุ่ม เป็นเวลา 3 วันติดต่อกัน (วันที่ 5 - 7 ธันวาคม 2541) วันละประมาณ 8 ชั่วโมง (08.00 - 17.00 น.) รวมเวลาทั้งสิ้นประมาณ 24 ชั่วโมง ที่ห้องเรียนในบริเวณศูนย์ฝึกอาชีพคนพิการพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งเป็นห้องที่มีความเป็นส่วนตัว และกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการทดลองทุกคนให้ความร่วมมือ และเข้าร่วมการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม ตามแนวโรเจอร์ส ครบตามระยะเวลาที่กำหนด

2. ให้การศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวโรเจอร์ส โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มการยอมรับภาพลักษณ์ในบุคคลที่สูญเสียแขนขา และมีแนวทางในการดำเนินกลุ่มดังนี้

2.1 ผู้นำกลุ่มค่อย ๆ ให้สมาชิกได้ทำความรู้จักคุ้นเคยซึ่งกันและกัน โดยให้สมาชิกมีโอกาสแนะนำตนเอง ผู้นำกลุ่มชี้แจงวัตถุประสงค์ ระยะเวลาในการเข้ากลุ่ม

2.2 ผู้นำกลุ่มเชิญชวนให้สมาชิก บอกเล่าถึงประสบการณ์ของตนถึง ความรู้สึก และการรับรู้ต่อร่างกายของตนเอง ทั้งลักษณะรูปร่างภายนอกที่ปรากฏ การทำหน้าที่ของร่างกาย และการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นภายหลังจากที่สูญเสียแขนขา โดยไม่มีการกำหนดหัวข้อในการ

สนทนา แต่เปิดกว้างเพื่อให้เขาได้บอกเล่าในสิ่งที่เขาต้องการ โดยผู้นำกลุ่มตั้งใจและใส่ใจที่จะรับฟัง ให้การยอมรับในความคิด ความรู้สึก และการแสดงออกของสมาชิกโดยไม่มีเงื่อนไข

2.3 ผู้นำกลุ่มเชิญชวนให้สมาชิกได้สำรวจ พิจารณา และทำความเข้าใจกับปัญหาในเรื่องการยอมรับภาพลักษณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปภายหลังจากที่สูญเสียแขนขา เอื้ออำนวยให้สมาชิกเกิดความสอดคล้องระหว่างโครงสร้างของตน (self-structure) กับประสบการณ์ (experience) หรือความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ด้วยการขยายทัศนะของสมาชิกให้สอดคล้องกับความเป็นจริงมากขึ้น มีความเข้าใจและยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งเอื้ออำนวยให้สมาชิกอื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือให้สมาชิกได้สำรวจตนเอง เข้าใจตนเอง ช่วยเหลือกันค้นหาแนวทางในการแก้ปัญหา หรือยอมรับปัญหาที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ผู้นำกลุ่มยังเอื้ออำนวยให้สมาชิกได้ทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจแก่กันและกัน

2.4 ในแต่ละครั้งของการเริ่มต้นกลุ่มตั้งแต่ครั้งที่ 2 ผู้นำกลุ่มจะนำสมาชิกเข้าสู่บรรยากาศของกลุ่มโดยการสรุปบทวนสิ่งที่สมาชิกได้พูดในครั้งก่อน และก่อนที่จะยุติกลุ่มในแต่ละครั้ง ผู้นำกลุ่มจะให้โอกาสสมาชิกได้สรุปบทวนสิ่งที่เกิดขึ้นกับตนเองในกลุ่ม รวมทั้งประโยชน์และข้อคิดที่สมาชิกได้รับจากกลุ่ม

2.5 ตลอดระยะเวลาในการดำเนินกลุ่มทุกครั้ง ผู้นำกลุ่มได้สังเกตพฤติกรรมของสมาชิก และบรรยากาศภายในกลุ่ม และใช้เทปบันทึกเสียงในการบันทึกการประชุมกลุ่มทุกครั้ง

3. ระยะเวลาหลังการทดลอง

1. ภายหลังจากสิ้นสุดการประชุมกลุ่ม ผู้วิจัยนำแบบวัดการยอมรับภาพลักษณ์ของบุคคลที่สูญเสียแขนขาไปให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำซ้ำ (post-test) และนำมาตรวจให้คะแนน

2. นำคะแนนจากการตอบแบบวัดการยอมรับภาพลักษณ์ของบุคคลที่สูญเสียแขนขาของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม มาคิดคะแนนรวม เป็นคะแนนการยอมรับภาพลักษณ์ของบุคคลที่สูญเสียแขนขา เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของคะแนนจากแบบวัดการยอมรับภาพลักษณ์ของบุคคลที่สูญเสียแขนขาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทั้งก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

2. ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของคะแนนจากแบบวัดการยอมรับภาพลักษณ์ของบุคคลที่สูญเสียแขนขา ภายในกลุ่มทดลอง และภายในกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนและทดลองและหลังการทดลอง โดยการทดสอบค่าที (dependent t - test)

3. ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของคะแนนจากแบบวัดการยอมรับภาพลักษณ์ของบุคคลที่สูญเสียแขนขา ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทั้งก่อนการทดลองและหลังการทดลอง โดยการทดสอบค่าที (independent t - test)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. หลังการทดลอง บุคคลที่สูญเสียแขนขาที่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวโรเจอร์ส มีคะแนนการยอมรับภาพลักษณ์สูงกว่าก่อนได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. หลังการทดลอง บุคคลที่สูญเสียแขนขาที่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวโรเจอร์ส มีคะแนนการยอมรับภาพลักษณ์สูงกว่าบุคคลที่สูญเสียแขนขา ที่ไม่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาติดตามผลของการเข้ารับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวโรเจอร์ส ที่มีต่อการยอมรับภาพลักษณ์ของตนเองในบุคคลที่สูญเสียแขนขา หลังสิ้นสุดการทดลองประมาณ 1 เดือน โดยการสังเกตจากพฤติกรรมและใช้แบบวัดการยอมรับภาพลักษณ์ของบุคคลที่สูญเสียแขนขา
2. จากผลการวิจัยที่พบว่าการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวโรเจอร์ส สามารถเพิ่มการยอมรับภาพลักษณ์ของบุคคลได้ จึงน่าจะมีการนำการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวโรเจอร์สไปใช้ในสถานฟื้นฟูหรือสถานสงเคราะห์คนพิการต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้พวกเขามีการยอมรับภาพลักษณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของตนเองได้ และน่าจะนำไปใช้ในกลุ่มบุคคลผู้มีปัญหาการยอมรับภาพลักษณ์อื่นๆ เช่น กลุ่มบุคคลที่ถูกตัดเต้านม ผู้มีความพิการทางด้านร่างกาย เนื่องจากความเจ็บป่วยหรือ อุบัติเหตุ

3. ควรจัดโครงการพัฒนาบุคลากรที่ทำงานเกี่ยวกับบุคคลที่มีความพิการทางด้านร่างกาย ให้มีความรู้และเข้าใจถึงหลักการพื้นฐานเกี่ยวกับการปรึกษาเชิงจิตวิทยา เพื่อให้บุคลากรเหล่านั้น นำความรู้และหลักการพื้นฐานเกี่ยวกับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาไปประยุกต์ใช้กับบุคคลที่มีความพิการทางด้านร่างกายเหล่านั้น